

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1975/18
Karar Sayısı : 1975/47
Karar Tarihi:11/3/1975

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME : İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU : 18.5.1974 günlü, 14890 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı "Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (B) bendinin Türk Ceza Kanununun 493. 495. maddeleri yönünden iptali istemidir.

I- OLAY :

Sanıkların Türk Ceza Kanununun 493., 495., 497/1 nci maddeleri gereğince cezalandırılmaları isteği açılan kamu davasının yapılmakta olan duruşmasında, sanıklardan birinin vekili 1803 sayılı Kanunun 1. maddesinin (A) ve (B) bendlerinin biçim yönünden Anayasaya aykırı olduğunun ileri sürmüş, Cumhuriyet Savcısı sanık vekilinin görüşüne katıldığını ve olayda uygulanacak olan 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin Anayasaya aykırı olduğunu bildirmiştir.

Mahkeme, bu ileri sürmenin ve düşüncenin ciddi olduğu kanısına vararak 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendinin iptal için Anayasanın değişik 151. ve 22.4.1962 günlü, 44 sayılı Kanununun 27. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar vermiştir.

II-YASA METİNLERİ :

(Konu, daha önce yapılmış itirazlar nedeniyle Anayasa Mahkemesince incelenip karara bağlanmış ve ilgili yasa hükümleriyle itirazda dayanılan Anayasa Kuralları o kararlarda tüm gösterilmiş bulunduğundan buraya aktırılmasında yarar görülmemiştir.)

III. İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi, Muhittin Taylan, Kani Vrana, Kemal Berkem, Halit ZARBUN, Ziya Önel, Abdullah Üner, Ahmet Koçak, Muhittin Gürün, Lütfi Ömerbaş, Hasan Gürsel, Ahmet Salih Çebi, Şevket Müftügil, Adil Esmir, Nihat O.Akçakayalıoğlu ve Ahmet H.Boyacıoğlu'nun katılmalarıyla 25.2.1975 gününde toplanmış İktüzüğün 15. maddesi uyarınca gerekli ilk incelemeyi yaparak, aşağıdaki sorunlar üzerinde durmuştur:

1- Anayasa Mahkemesinin itirazı inceleme görevli ve yetkili olup olmadığı sorunu:

Suç ve Cezaların Affı Hakkındaki kanunların Anayasaya uygunluk denetimine bağlı olup olmayacağı sorunu üzerinde yeniden tartışmalar yapılmış ve bu denetimin Anayasa Mahkemesince yapılmasına anayasal açıdan zorunluk bulunduğu sonucuna varılmıştır. Bu

Esas Sayısı : 1975/18
Karar Sayısı : 1975/47

konuya ilişkin ayrıntılı gerekçeler, daha önce Anayasa Mahkemesinin verdiği 28.11.1974 günlü, Esas:1974/34, Karar: 1974/50 sayılı kararda tümü ile açıklanmış bulunduğundan (Resmi Gazete, gün:21.1.1975, sayı:15125) burada yinelenmesine gerek görülmemiştir.

Orada da gerekçeleri ile gösterildiği ve benimsendiği üzere, bir kuralı itiraz konusu yapılan 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanun Anayasa'nın değişik 147. maddesindeki (Kanun) deyiminin kapsamına girmektedir. Öte yandan, Anayasanın Anayasa'ya uygunluk denetimi dışında bıraktığı yasalardan değildir.

Şu duruma göre, itiraz yoluyla gelen bu işe bakmanın Anayasa Mahkemesinin görevi içinde bulunduğu ortadadır.

Bu görüşe Halit Zarbun katılmamıştır.

2- Esasın incelenmesindeki sınır sorunu:

Sanıklar hakkında kamu davasında uygulanması istenen Türk Ceza Kanununun 493.,495. ve 497. maddeleri 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin itiraz konusu yapılmış bulunan (B) bendinde sayılan Yasa kuralları arasında yer aldığına ve Mahkemece de (B) bendinde sayılan Yasa kuralları arasında yer aldığına ve Mahkemece de (B) bendindeki kuralın sözü geçen maddeler yönünden Anayasaya aykırılığı ileri sürüldüğüne göre, Mahkemenin görmekte olduğu davada uygulanacak Kanun kuralı olması nedeniyle, Anayasa Mahkemesi işin esasını ancak (B) bendini Türk Ceza Kanununun 493.495. ve 497. maddeleri ile sınırlı olarak inceleyebilir.

Ancak, 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendinin Türk Ceza Kanununun 495., 497. maddeleri ile sınırlı olarak iptaline 28.1.1975 gününde Esas: 1974/56, Karar: 1975/8 sayı ile karar verilmiş bulunduğundan, bu konuda yeniden karar verilmesine yer kalmamıştır.

O halde dosyanın eksikliği bulunmadığı anlaşıldığından, işin esasının, 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendinin Türk Ceza Kanununun sadece 493. maddesi ile sınırlı olarak incelenmesi gerekir.

Nihat O.Akçakayalıoğlu incelemenin (B) bendinin tümü yönünden yapılması gerektiği görüşünde bulunmuştur.

3- İlk inceleme sonunda :

1) İşin incelemesinin Anayasa Mahkemesinin görevi içinde olduğuna Halit Zarbun'un karşı oyu ile oyçokluğu ile,

2) 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendinin Türk Ceza Kanununun 495. ve 497. maddeleriyle sınırlı olarak iptaline 28.1.1975 gününde Esas: 1974/56, Karar: 1975/8 sayı ile karar verilmiş bulunduğundan bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına oybirliğiyle;

4- Dosyanın eksikliği bulunmadığı anlaşıldığından işin esasının 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendinin Türk Ceza Kanununun 493. maddesiyle sınırlı

Esas Sayısı : 1975/18
Karar Sayısı : 1975/47

olarak incelenmesine Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun incelemenin (B) bendinin tümü yönünden yapılması gerektiği yolundaki karşıoyu ile ve oyçokluğu ile;

karar verilmiş bulunmaktadır.

V- ESASIN İNCELENMESİ :

İtirazın esasına ilişkin rapor, İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 5.2.1975 günlü gerekçeli ara kararı ile ekleri, iptali istenen ve ilgili bulunan Yasa kuralları, bunlarla ilgili gerekçeler ve başka yasama belgeleri ile konuyu ilgilendiren öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp konuşuldu:

A) Bu işte ilk inceleme evresinde (Anayasa Mahkemesinin itirazı incelemeye görevli ve yetkili olup olmadığı sorunu) tekrar tartışma konusu yapılmış; 28.11.1974 günlü, Esas: 1974/34, Karar : 1974/50 sayılı kararımızda (Resmi Gazete; Gün: 21.1.1975, sayı: 15125) tümü ile açıklanmış olan ayrıntılı gerekçelerle Mahkememizin Af Kanunlarını Anayasaya uygunluk denetimine bağlı tutmakla görevli ve yetkili olduğu konusuna varılmış bulunmaktadır.

Ancak, esasın incelenmesi sırasında bu işin 25.2.1975 günlü toplantıda ilk incelemesinde bulunmamış olan kimi üyelerce Mahkememizin görevli ve yetkili olup olmadığı sorunu bu evrede dahi ortaya atılıp görüşülebileceğinin öne sürülmesi üzerine yapılan tartışmalar sonunda, ilk inceleme evresinde görev sorunu incelenerek çözülmüş olduğundan, konunun yeniden ele alınarak görüşülmesine yer olmadığı sonucuna varılmıştır.

Şahap Arıç ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

B) Anayasal denetim isteğinde bulunan İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi kararında, iptal davası konusu yapılan Yasa kuralının Anayasaya uygun biçimde oluşturulmadığı ve bu nedenle iptali gerektiği belirtilmektedir.

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 5. maddesinin (A) bendi, daha önce Anayasa Mahkemesine doğrudan doğruya iptal davası konusu olarak getirilmiş ve Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen biçim kuralına aykırılığı saptanarak iptal edilmiştir.

(Bu konudaki 2.7.1974 günlü, 19/31 sayılı karar 12.7.1974 günlü, 14943 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.)

Ayrıca, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendi de, 7.1.1975 günlü, 1975/4 kararlar Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasında açıklanan biçim kuralına aykırı görülerek Türk Ceza Kanununun 202. maddesiyle sınırlı olarak iptal edilmiştir. (Bu karar da, 25.2.1975 günlü, 15160 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.)

Şu halde 1803 sayılı Kanunun 5. maddesinin (A) ve gerekse, 2. maddesinin (B) bendleri için önce gösterilip saptanmış bulunan iptal nedenleri doğal olarak burada da geçerlidir. Bu nedenler, yukarıda günleri ve sayıları açıklanan ve yayımlandıkları Resmi Gazetelerin gün ve sayıları gösterilen kararlarımızda bütün açıklık ve ayrıntıları ile belirtilmiş olduğundan burada yinelenmesine gerek kalmamıştır.

Ancak, 25.2.1975 günlü ilk inceleme kararında da belirtildiği üzere, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendinin Türk Ceza Kanununun 493. maddesi ile sınırlı olarak

Esas Sayısı : 1975/18
Karar Sayısı : 1975/47

iptaline karar verilmesi gerekmektedir. Çünkü, bir Mahkemenin Anayasaya uygunluk denetimi için itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi, Anayasanın değişik 151. ve 44 sayılı Kanununun 27. maddeleri uyarınca görülmekte olan bir davanın var olması ve Anayasaya aykırılık ileri sürülen kuralı o davada uygulama durumunda bulunması koşullarına bağlıdır. O halde Anayasa Mahkemesinin itiraz yolu ile Anayasaya uygunluk denetimi konusunda yetkisi de o koşulları sınırlı demektir.

Nihat O.Akçakayalıoğlu gerekçeye, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi bu görüşe karşıyda bulunmuşlardır.

3-İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ GÜNÜ:

Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasına göre, Anayasa Mahkemesince Anayasaya aykırı olduğundan iptaline karar verilen kanun veya içtüzük veyahut bunların iptal edilen kuralları, gerekçeli kararın Resmi Gazetede yayımlandığı günde yürürlükten kalkar. Gereken hallerde, Anayasa Mahkemesi, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günü ayrıca kararlaştırabilir. Bugün, kararın Resmi Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

22.4.1962 günlü, 44 sayılı Kanununun 50. maddesinin dördüncü fıkrasında da, Anayasa Mahkemesinin, iptal dolayısıyla oluşacak boşluğu, kamu düzenini tehdit edici nitelikte görürse, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günü ayrıca kararlaştıracığı ve boşluğun doldurulması için Yasama Meclisleri Başkanlıklarına ve Başbakanlığa durumu duyuracağı yazılıdır.

Yukarıda belirlendiği üzere, 1803 sayılı Kanununun ikinci maddesinin (B) bendi Anayasaya biçim yönünden aykırılığı nedeni ile ve Türk Ceza Kanununun 493. maddesi yönünden iptali öngörülmüştür. İptal, yasa kuralının Anayasaya uygun biçimde oluşmamış bulunduğu yolunda Anayasa Mahkemesince saptanan duruma ve varılan sonuca dayanmaktadır. 1803 sayılı Kanununun affettiği suç ve cezaların niteliği ve niceliği ile beliren kapsamı karşısında, iptal hükmünün kamu düzenini tehdit edici yasal bir boşluğu oluşturacağından da söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ve uygulanması, Anayasaca Anayasa Mahkemesinin işi değerlendirilip gerekli görmesine bırakılmış bulunan yetkinin kullanılmasına ve iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmamak gerekir.

Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Ziya Önel, Abdullah Üner ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu görüşe karşıyda bulunmuşlardır.

V-SONUÇ :

1-İlk inceleme evresinde görev sorunu incelenerek çözülmüş bulunduğu konunun yeniden ele alınarak görülmesine yer olmadığına, Şahap Arıç ve Ziya Önel'in karşıoyları ve oyçokluğu ile;

2- 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı kanununun 2. maddesinin (B) bendindeki kuralın, Millet Meclisinde Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası hükmüne aykırı oylanmış bulunması nedeniyle biçim bakımından ve Türk Ceza Kanununun 493. maddesi ile sınırlı olarak iptaline,

Esas Sayısı : 1975/18
Karar Sayısı : 1975/47

Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun başka gerekçesiyle ve Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi'nin karşıoyları ile ve oyçokluğu ile,

3- İşin niteliğine göre, Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Ziya Önel, Abdullah Üner ve Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

11.3.1975 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Muhittin TAYLAN	Kâni VRANA	Şahap ARIÇ
		Karşıoy ekli
Üye	Üye	Üye
İhsan ECEMİŞ	Ahmet AKAR	Ziya ÖNEL
		Karşıoy yazısı ektedir.
Üye	Üye	Üye
Abdullah ÜNER	Ahmet KOÇAK	Lütfi ÖMERBAŞ
Karşıoy yazısı ektedir.	Karşıoy ekli	
Üye	Üye	Üye
Hasan GÜRSEL	Ahmet Salih ÇEBİ	Şevket MÜFTÜGİL
	Karşıoy yazısı ektedir.	

Esas Sayısı : 1975/18
Karar Sayısı : 1975/47

Üye

Adil ESMER

Üye

Nihat
O.AKÇAKAYALIOĞLU

Üye

Ahmet H.BOYACIOĞLU

Karşioy ile

KARŞIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesince:

a) İlk inceleme ve esasın incelenmesi evrelerinde görev sorunu tartışılarak itirazın incelenmesinin Anayasa Mahkemesi'nin görevine girdiğine;

b) 1803 sayılı Af Kanununun itiraz konusu maddesinin biçim yönünden iptaline;

c) İşin niteliğine göre Anayasa'nın değişik 152 nci maddesinin 2. fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına oyçokluğuyla karar verilmiştir. Anayasa'ya uygun görmediğimden kararın bu kısımlarına katılmıyorum.

Bu konulardaki karşıoylarım, (21 Ocak 1975 gün ve 15125 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesi'nin 1974/34,1974/50 sayı ve 20.11.1974 günlü) kararındaki tafsilatlı olarak yazdığım karşıoyların prensipleri itibariyle aynı nitelikte olduğundan bunların burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle Mahkememizin bu kararının Anayasa'ya uygun olmadığını bildirdiğim kısımlarına, sözü geçen karşıoy yazımın I,II,III, nolu bendlerinde gösterilen nedenlerle karşıyım.

Üye

Şahap ARIÇ

KARŞIOY YAZISI

12.7.1974 günlü 14943 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahkememizin 2.7.1974 gün ve 1974/19-31 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun bu kararındaki görüşlerine de karşıyım.

Esas Sayısı : 1975/18
Karar Sayısı : 1975/47

Üye
İhsan ECEMİŞ

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü 15125 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahkememizin 28.11.1974 gün 1974/34-50 sayılı kararında açıkladığım, nedenlerle görev ve süreye ilişkin görüşlerine katılmıyorum.

Üye
Ziya ÖNEL

KARŞIOY YAZISI

11.3.1975 günlü ve 8/50 sayılı Karardaki karşıoy yazımda açıkladığım nedenlerle; iptal hükmünün yürürlüğe girmesi için süre verilmemesi kararına karşıyım.

Üye
Abdullah
ÜNER

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü ve 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Esas: 1974/34, Karar: 1974/50 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına ilişkin karşıoy yazımın 3 numaralı bendinde açıkladığım gerekçelerle çoğunluğun bu kararının aynı konularla ilgili kısmına katılmıyorum.

Üye
Ahmet KOÇAK

Esas Sayısı : 1975/18
Karar Sayısı : 1975/47

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü 15125 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahkememizin 28.11.1974 gün ve 1974/34-50 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımın 2 numaralı bendinde açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun iptaline ilişkin görüşlerine karşıyım.

Üye

Ahmet Salih
ÇEBİ

KARŞIOY YAZISI

T.C.Anayasası’nın 92. madde beşinci fıkra hükmünün işleyiş koşul ve biçimi hakkında, 14943 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2.7.1974 gün ve 19/34 sayılı kararına bağlı karşıoy yazımda açıkladığım;

1803 sayılı Kanununun 2. maddesi (B) bendinde yer alan ayrıcalık kuralının niteliği hakkında aynı madde (A) bendi için dahi geçerli olarak ve Resmi Gazete’nin 15125 sayısında yayımlanmış Mahkememiz 28.11.1974 günlü Kararına ek karşıoy yazımda belirttiğim,

Yine hemen yukarda sözünü ettiğim 15125 sayılı Resmi Gazete’de yer almış karşıoy yazımda iptal hükmünün yürürlüğünün bir ileri tarihe bırakılması zorunluluğuna neden olarak gösterdiğim,

Görüş ve düşüncelerimle, 11.3.1975 günlü, 18/47 sayılı kararın, iptal hükmü gerekçesine ve bu hükmün yürürlüğü için bir ayrı gün kararlaştırılmayışına karşıyım.

Üye

Nihat O.
AKÇAKAYALIOĞLU